Quarterly Journal of
Child Mental Health Vol. 10, No. 2, Summer

Research Paper

The Relationship Between Risk-Taking Based on Perception of Parenting Styles and Adolescent Alexithymia, With the Meditating Role of Perceived Social Support and the Extent of Social Media Use with Moderating Role of Gender

Bibi Sareh Ebrahimzade Moussavian[1], Reza Ghorban Jahromi*[2], Esmaeil Saedipour[3]
1. M.A. in General Psychology, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
2. Assistant Professor, Department of Psychology, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
3. Professor, Department of Educational Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

Citation: Ebrahimzade Moussavian BS, Ghorban Jahromi R, Saedipour E. The relationship between risk-taking based on perception of parenting styles and adolescent alexithymia, with the meditating role of perceived social support and the extent of social media use with moderating role of gender. J Child Ment Health. 2023; 10 (2):33-50.

URL: http://childmentalhealth.ir/article-1-1340-en.html

10.52547/jcmh.10.2.4
20.1001.1.24233552.1402.10.2.3.8

ARTICLEINFO

Keywords:
Risk-taking,
perception of parenting style,
alexithymia,
perceived social support,
social media,
adolescents

Received: 7 Feb 2023
Accepted: 26 May 2023
Available: 28 Aug 2023

ABSTRACT

Background and Purpose: The occurrence of risky behaviors in Iranian society has turned into a social concern. Additionally, risk-taking affects the health of adolescents negatively and it is suggested that committing risk-taking behaviors at least once during adolescence is associated with the likelihood of other problems and maladjustment in adulthood. Therefore, the present study aimed to investigate the structural relationship between risk-taking based on parenting styles and Alexithymia in adolescents from the city of Mashhad, with the mediating role of perceived social support and the extent of social media use with the regulating role of gender.

Methods: The method of the present study is applied and correlational. The population consisted of all the high school students aged 14-18 in the first, third, and fifth districts of Mashhad, during the second semester of the 2021-2022 academic year. The sample consisted of 600 students in ninth, tenth, eleventh, and twelfth grades selected based on convenience sampling. The data collection for the study included the Iranian Adolescents' Risk-Taking Scale (Zadeh Mohammadi, 2011), The Toronto Alexithymia Scale (Taylor, 1986), The Perception of Parenting Styles Questionnaire (Grolnick et al., 1997), The Multidimensional Scale of Perceived Social Support Questionnaire (Zimet et al., 1988), and the Scale of Social Media Use Questionnaire (Hosseini Esfidvadjani, 2021). Data analysis was conducted using path analysis modeling and test of mediating effects in the proposed model with the bootstrap method using $SPSS_{26}$ and $AMOS_{24}$ software.

Results: The results of this study indicate that the proposed model fits well with the data. A significant negative relationship can be detected between the perception of parenting styles and perceived social support with risk-taking in both girls and boys. In addition, a significant positive relationship is detected between alexithymia and risk-taking in both girls and boys ($P<0.01$). Furthermore, the study confirms the mediating role of social support and the extent of social media use in relation to perceiving parenting styles and alexithymia with adolescent risk-taking ($p<0.01$).

Conclusion: Based on the results of this study, we can state that the variables of perceived social support and the extent of social media use play a mediating role in the relationship between risk-taking and the perception of parenting style and alexithymia in adolescent girls and boys.

* **Corresponding author:** Reza Ghorban Jahromi, Assistant Professor, Department of Psychology, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
E-mail: Rrghorban@gmail.com
Tel: (+98) 2144869426
2476-5740/ © 2023 The Authors. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Extended Abstract

Introduction

Researchers propose that the highest level of behavioral maladjustment occurs during adolescence. Risk-taking includes self-focused and pleasure-seeking activities with potential negative outcomes; for instance, substance use, unsafe sexual activity, risky driving, and gambling (4). Parents are one of the contributing factors in preventing and controlling risky behaviors in adolescents (7), and parenting styles can be effective in regulating risky behaviors in adolescents (11-15). Parenting styles involve the behavior, values, and standards that parents propose to their children and expect them to follow (16). Another significant construct is the concept of Alexithymia. This term refers to a lack or difficulty in recognizing, describing, and engaging with personal feelings that usually results in a lack of perceiving other people's feelings (17). Studies have shown that a high level of alexithymia is associated with a tendency towards risky behaviors (18-19).

Another contributing factor is the social support that individuals receive from their family, friends, and society (20). Perceived social support encompasses the individual's cognitive evaluation of his/her surroundings and relations with others, and the availability of support in case of need (21). According to prior research, perceived social support has a positive social and emotional impact on the individual and predicts risk-taking (20 and 22). Several studies have illustrated that excessive use of smartphones may lead to psychopathology among users (27 and 28).

Generally, and considering the personal and social impact of adolescents' involvement in risky behaviors, it is necessary to conduct research to identify preventing or mitigating factors regarding this type of behavior. However, scholarship on the topic falls short of evaluating the variables measured in the present research combined together and in relation to one another. Therefore, this study was conducted with the purpose of investigating the structural relationship between risk-taking according to parenting styles and alexithymia with the mediating role of perceived social support and the extent of social media use with the regulating role of gender.

Method

The present study is a correlational research and path analysis. The population consists of every adolescent student aged 14-18, during the second semester of the 2021-2022 academic year in Mashhad (Iran), from which 600 individuals aged on average 17.39 ±1.05 were selected based on convenience sampling. The criteria used for entering the sample group included the following factors: Absence of any noticeable psychological disorders based on the students' counseling files at their schools, the participants' own willingness to join the study, and having a normal intelligence quota according to their school records. On the contrary, students were excluded from the study if they lacked willingness to participate or if they had given incomplete answers on the questionnaire. The data collection for this study included the Adolescents' Risk-Taking Scale (34), Perception of Parenting Styles Questionnaire (33 and 34), Toronto Alexithymia Scale (36 and 37), Scale of Perceived Social Support (37 and 38), and Scale of Social Media Use Questionnaire (39). It should be noted that the standardized Iranian version of these questionnaires were used for the current study. Following the collection of data, data analysis was conducted using path analysis approach on $SPSS_{26}$ and $AMOS_{24}$ software.

Results

The descriptive indices for the present research (including average and standard deviation, divided by gender) are reported in Table 1 below.

Table 1. Descriptive Indices of research variables in sample population, divided by gender (N=600)

Variable	Group	Avg	SD	Min-Max	Skewness	Kurtosis
Risk-taking	Girl	83.73	21.52	42-142	0.399	-0.488
	Boy	86.80	24.71	39-179	0.694	0.599
Perception of maternal parental style	Girl	87.63	24.85	33-134	-0.214	-0.815
	Boy	92.40	22.34	38-135	-0.455	-0.509
Perception of paternal parental style	Girl	82.30	26.56	28-136	-0.067	-0.939
	Boy	85.14	24.40	27-134	-0.244	-0.707
Alexithymia	Girl	58.55	11.95	25-89	0.020	-0.393
	Boy	57.03	11.55	20-88	-0.129	-0.213
Perceived social support	Girl	39.83	9.98	12-60	-0.405	-0.409
	Boy	40.42	9.86	12-60	-0.475	-0.168
Extent of social media use	Girl	9.09	2.20	3-12	-0.378	-0.852
	Boy	8.98	2.33	3-12	-0.484	-0.663

Based on the results of the correlation matrix, we can detect a meaningful and negative relation between perception of parenting style and perceived social support with risk-taking in both girls and boys. We can also detect a meaningful and positive relation between alexithymia and risk-taking in girls and boys ($p<0.01$). There is a meaningful and positive relation between perception of parenting style and perceived social support in girls and boys ($p<0.01$). Also, there is a meaningful and negative relation between alexithymia and perceived social support in both girls and boys ($p<0.01$).

In order to test the hypothesis proposed by the present research using path analysis modeling, the fit indices of the model were initially investigated. All the indices for girls (X2=0.008, RMSEA=0.006, PNFI=0.665, CFI=0.970, PCFI=0.664, IFI=0/972, GFI=0.995) and for boys (X2=0.003, RMSEA=0.002, PNFI=0.667, CFI=0.975, PCFI=0.667, IFI=0.975, GFI=.996)[1] confirmed the fit model proposed by this research

Following the previous steps and in order to test the invariance of girls and boys in the causal relationship between the research variables, a multigroup analysis was employed using comparative model tests with measurement weights. Comparing the goodness of fit indices in both constrained and unconstrained models proved that the difference in Chi-squared in both models ($\Delta X^2(11)$ =13.729, P=0.248) is not meaningful. As a result, the two groups of adolescent boys and girls are not significantly different in terms of the structural model in the present study and are considered equivalent.

Conclusion

The present study aimed at analyzing the structural relationship between risk-taking based on parenting styles and alexithymia in adolescents from the city of Mashhad, with the mediating role of perceived social support and the extent of social media use with the regulating role of gender. The study's first finding proposes that perception of parenting styles directly affects risk-taking in adolescents, and the extent of this impact is similar in boys and girls. This finding is in line with the results of previous research as well (11-15). The second finding of the study indicates the direct effect of alexithymia on risk-taking in both girls and boys. The impact is similar in both genders and this finding is also in line with previous research (18-19). The third finding confirms the direct impact of perceived social support on risk-taking in adolescent girls and boys. The effect was similar in boys and girls, and the finding aligned with previous research findings (22). The fourth finding illustrates the direct effect of the extent of social media use on risk-taking in adolescents, again affecting both girls and boys similarly. This finding was consistent with previous research, as well (27-29). The fifth finding of the current study, obtained through model fitting, indicates the indirect effect of perception of parenting style on risk-taking in adolescents through perceived social support. The sixth finding also indicates the indirect effect of perception of parenting style on risk-taking in adolescents, this time through the extent of social media use. In addition, findings support a similar extent of effect in boys and girls. No other research was found to align with these findings.

The next finding of the research reveals the indirect effect of alexithymia on risk-taking in adolescents through perceived social support. Finally, the present research demonstrates the indirect effect of alexithymia on risk-taking in adolescents through the extent of social media use. This effect is similar in boys and girls. No other study was found to align with this finding, but it is reasonable to assume a relation between the variables, since on the one hand alexithymia is associated with risk-taking during the crises of adolescence, and on the other hand it is related to the adolescents' excessive use of social media. Therefore, it seems reasonable that the extent of social media use has a mediatory role in the relation between alexithymia and risk-taking in adolescents.

The limitations of this study include the self-report nature of questionnaires and the limited age range of participants. Overcoming these limitations in future studies can enhance the accuracy and generalizability of its findings. It is also recommended to develop and administer practical programs based on the findings of this study to teach appropriate parenting skills to the parents of adolescents, with the aim of preventing risky behaviors in their children.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: The present article is based on a Master's Thesis produced by Ms. BiBi Sareh EbrahimZadeh Moussavian, in the field of general psychology at the Islamic Azad University, Science and Research Branch of Tehran, Iran. The thesis was successfully defended on 07/02/2022, and its scientific license was obtained from the Science and Research Branch with code number 162425158 dated 11/22/2021.All ethical considerations outlined in the publication guidelines of the American Psychological Association, as well as all the ethical codes issued by the Psychology Organization of Islamic Republic of Iran have been observed in this research; including confidentiality, keeping information confidential, and obtaining a written consent from sample participants at the end of the research.

Funding: The present study was carried out without any financial support and was personally funded by the authors.

Authors' contribution: The first author of this article served as the main researcher, with the second and third authors serving as supervising and advising professors of the study.

Conflict of Interest: This research did not lead to any conflict of interests within the authors and the findings are reported with utmost transparency and impartiality.

Acknowledgements: The authors herby express their gratitude and appreciation to the adolescent participants, as well as the professors who supervised and advised the study.

1. **Abbreviations;** CMIN/DF: Chi-square/degree-of-freedom ratio; RMSEA: Root Mean Square Error of Approximation; PCFI: Parsimonious Comparative Fit Index; GFI: Goodness of Fit Index; PNFI: Parsimonious Normed Fit Index; IFI: Incremental Fit Index; CFI: Comparative Fit Index.

مقاله پژوهشی

ارتباط خطرپذیری براساس ادراک سبک والدگری و ناگویی هیجانی نوجوانان با میانجی‌گری حمایت اجتماعی ادراک‌شده و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی با نقش تعدیل‌گری جنسیت

بی‌بی‌ساره ابراهیم‌زاده موسویان[۱]، رضا قربان جهرمی[۲*]، اسماعیل سعدی پور[۳]

۱. کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، واحد علوم تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۲. استادیار، گروه روان‌شناسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۳. استاد، گروه روان‌شناسی تربیتی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران

مشخصات مقاله

کلیدواژه‌ها:
خطرپذیری،
ادراک سبک والدگری،
ناگویی هیجانی،
حمایت اجتماعی ادراک شده،
شبکه‌های اجتماعی،
نوجوانان

دریافت شده: ۱۴۰۱/۱۱/۱۸
پذیرفته شده: ۱۴۰۲/۰۳/۰۵
منتشر شده: ۱۴۰۲/۰۶/۰۶

چکیده

زمینه و هدف: بروز هر یک از رفتارهای پرخطر در جامعه ایران به یک مسئله اجتماعی تبدیل شده است. همچنین خطرپذیری بر سلامتی نوجوانان تأثیر نامطلوبی می‌گذارد و گفته می‌شود ارتکاب حداقل یک مرتبه از این نوع رفتارها در طی دوره نوجوانی، احتمال بروز سایر مشکلات و سازش‌نایافتگی‌های بزرگسالی را پیش‌بینی می‌کند. بنابراین پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه ساختاری خطرپذیری بر اساس سبک والدگری و ناگویی هیجانی نوجوانان شهر مشهد با میانجی‌گری حمایت اجتماعی ادراک شده و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی با نقش تعدیل‌گری جنسیت انجام شد.

روش: این پژوهش از نوع کاربردی و همبستگی است. جامعه آماری شامل تمامی دانش‌آموزان دختر و پسر ۱۴ تا ۱۸ سال مدارس متوسطه نواحی یکم، سوم، و هفتم شهر مشهد در نیم سال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بودند. نمونه مورد مطالعه شامل ۶۰۰ دانش‌آموز مقاطع تحصیلی نهم، دهم، یازدهم، و دوازدهم بود که به روش در دسترس انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات شامل مقیاس خطرپذیری نوجوانان ایرانی(زاده محمدی، ۱۳۹۰)، پرسشنامه ناگویی هیجانی تورنتو (تیلور، ۱۹۸۶)، پرسشنامه ادراک سبک والدگری (گرولنیک و همکاران، ۱۹۹۷)، پرسشنامه مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک شده (زیمت و همکاران، ۱۹۸۸)، و پرسشنامه میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی (حسینی اسفیدواجانی، ۱۴۰۰) بود. تحلیل داده‌های پژوهش با روش تحلیل مسیر و آزمون اثرهای واسطه‌ای در مدل پیشنهادی با روش بوت‌استراپ با استفاده از نرم‌افزارهای $SPSS_{26}$ و $AMOS_{24}$ انجام شد.

یافته‌ها: نتایج نشان دادند الگوی پیشنهادی از برازش مطلوبی با داده‌ها برخوردار است. بین ادراک از سبک والدگری و حمایت اجتماعی ادراک شده با خطرپذیری در دختر و پسر رابطه منفی و معنادار، و بین ناگویی هیجانی با خطرپذیری در دختر و پسر رابطه مثبت و معنادار وجود دارد ($P<۰/۰۱$). همچنین نقش واسطه‌ای حمایت اجتماعی ادراک شده و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی در رابطه بین ادراک سبک والدگری و ناگویی هیجانی با خطرپذیری نوجوانان، مورد تأیید قرار گرفت ($P<۰/۰۱$).

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج به دست آمده در این مطالعه می‌توان گفت که متغیرهای حمایت اجتماعی ادراک شده و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی در رابطه بین خطرپذیری با ادراک سبک والدگری و ناگویی هیجانی در نوجوانان دختر و پسر نقش واسطه‌ای به عهده دارند.

* **نویسنده مسئول:** رضا قربان جهرمی، استادیار، گروه روان‌شناسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

رایانامه: Rrghorban@gmail.com

تلفن: ۰۲۱-۴۴۸۶۹۴۲۶

مقدمه

نوجوانی[1] یک مرحله تحول کلیدی[2] برای هر فرد است که با تغییرات شدید جسمی، روانی، و اجتماعی همراه است و در آن نوجوانان در مسیر تحول خود به سمت تبدیل‌شدن به افراد بزرگ‌سال مستقل و مسئول، تجربه کسب می‌کنند (۱). پژوهشگران معتقدند بیشترین سازش‌نایافتگی رفتاری[3] در این دوره نمود پیدا می‌کند و آسیب‌پذیری و ویژگی‌های خاص، گروه سنی نوجوانان را در معرض خطر بیشتری قرار می‌دهد (۲). به عبارتی خطرپذیری[4] یکی از سازش‌نایافتگی رفتاری دوران نوجوانی محسوب می‌شود (۳) که شامل فعالیت‌های متمرکز بر خود و لذت‌جویانه با نتایج بالقوه منفی مانند مصرف مواد، فعالیت‌های جنسی ناایمن[5]، سیگار کشیدن، رانندگی پرخطر، و قمار[6] است (۴). نتایج یک مطالعه نشان می‌دهند که نوجوانان برای افزایش برانگیختگی و هیجان خطر می‌کنند و این رفتار توسط مکانیزم‌های بیولوژیکی هدایت می‌شود (۵).

کنجکاوی زیاد نوجوانان به آنها انگیزه می‌دهد تا فعالیت‌های متنوع، جدید، و پیچیده را تجربه کنند و تمایل داشته باشند که خطرهای فیزیکی و اجتماعی که احساس هیجان ایجاد می‌کنند را بپذیرند (۶)؛ در این میان عوامل زیادی می‌تواند در پیشگیری و مهار رفتارهای پرخطر نوجوانان سهیم باشد. برای مثال والدین نقش مهمی در هدایت نگرش‌ها و رفتار نوجوانان ایفا می‌کنند (۷)؛ درنتیجه، سبک‌های والدگری[7] می‌توانند رفتارهای خطرآمیز نوجوانان را مهار کند (۸). بامریند نخستین کسی بود که سبک والدگری را به‌عنوان فرایندی که والدین برای تربیت فرزندان خود استفاده می‌کردند، معرفی کرد. او سبک والدگری را به‌عنوان رفتارها، ارزش‌ها، و استانداردهایی توصیف کرد که والدین به کودک ابراز می‌کنند و از آنها انتظار دارند که به آن وفادار بمانند (۹). در واقع والدین در زندگی خانوادگی، هنجارهای اجتماعی و ارزش هایی را معرفی می‌کنند و کودکان آنها را اتخاذ می‌کنند، سپس در دوره نوجوانی، از آنها به‌عنوان مرجعی برای عدم شرکت در رفتارهای پرخطر استفاده می‌کنند (۱۰). به گفته لیو و همکاران یک رابطه خوب بین والدین و نوجوانان که تعارض کمتری در آبن جود دارد، در کاهش رفتار پرخطر نوجوانان بسیار مهم است. در همین راستا، گرمی والدین (که به‌عنوان محبت فیزیکی، تحسین و دیگر اشکال حمایت عاطفی درک می‌شود) با سطوح پایین‌تر رفتار بزهکارانه و پرخاشگرانه در نوجوانان در ارتباط است (۱۱). در مقابل، طرد والدین که با خصومت، مجازات، و تحقیر مشخص می‌شود، با افزایش مشکلات برون‌نمود شده، مانند سیگار کشیدن، خودکشی (۱۲)، و پرخاشگری (۱۳) مرتبط است. در نهایت محافظت بیش‌ازحد والدین، با افزایش احتمال سیگارکشیدن در ارتباط است (۱۴). بر اساس این مطالعات گرمی والدین به‌طور منفی با رفتار خطر پذیری ارتباط دارد، در حالی که طرد والدین و محافظت بیش‌از حد به‌طور مثبت با رفتار خطر پذیری در نوجوانان ارتباط دارد (۱۵).

یکی دیگر از سازه‌های مورد توجه روان‌شناسان و پژوهشگران که در مباحث خطر پذیری نوجوانان نقش قدرتمندی دارد، مفهوم ناگویی هیجانی[8] است (۱۶). ناگویی هیجانی به معنای فقدان یا بروز مشکلاتی در تشخیص، توصیف، و درگیر شدن با احساسات فردی است که اغلب به نفهمیدن احساسات دیگران نیز منجر می‌شود؛ به‌عبارت‌دیگر ناگویی هیجانی به معنای نبود کلمه برای بیان احساسات و ابراز هیجان‌ها است و به لحاظ مفهومی به‌دشواری در تشخیص و توصیف احساسات گفته می‌شود (۱۷). مطالعات در زمینه رابطه ناگویی هیجانی در گرایش به رفتارهای پرخطر بیانگر آن است که نمره ناگویی هیجانی بالا به‌نوعی با گرایش به رفتارهای پرخطر، انواع اختلالات روانی، و علائق منفی ارتباط دارد (۱۸). برای مثال گاتا و همکاران در پژوهشی نشان دادند که بین ناگویی هیجانی، مشکلات رفتاری درون‌نمود، و مصرف الکل در نوجوانان همبستگی مثبت وجود دارد (۱۹).

همان طور که ذکر شد عوامل بسیاری وجود دارند که می‌توانند به طور مستقیم بر توانایی نوجوانان برای مقابله با مشکلات مرتبط با زندگی تأثیر بگذارند و با تجربیات موفق‌تر در طول زندگی آنها همراه باشند. حمایت‌های اجتماعی که افراد از خانواده، دوستان، و جامعه خود دریافت می‌کنند یکی از این موارد است و افرادی که حمایت اجتماعی را به‌طور

1. Adolescent
2 Developmental stage
3. Behavioral maladjustment
4. Risk taking
5. Unsafe sexual activity
6. Gambling
7. Parenting style
8. Alexithymia

مثبت درک کرده‌اند، کمتر در معرض رفتارهای پرخطر قرار می‌گیرند (۲۰). مفهوم حمایت اجتماعی ادراک شده[1] به صورت ارزیابی شناختی فرد از محیط و روابطش با دیگران تعریف شده و ارزیابی‌های فرد از در دسترس بودن حمایت‌ها در مواقع ضروری و مورد نیاز را بررسی می‌کند (۲۱). در پژوهشی ارتباط بین حمایت اجتماعی ادراک شده، بهزیستی روان‌شناختی، و رفتارهای پرخطر مورد بررسی قرار گرفته شد و نتایج نشان داد که حمایت اجتماعی ادراک شده با رفتار پرخطر در نوجوانان مربوط است و همچنین ارتباط بهزیستی روان‌شناختی با رفتارهای پرخطر را تعدیل می‌کند (۲۲).

پژوهشگران معتقدند که یکی دیگر از عوامل مؤثر بر رفتارهای خطرپذیری نوجوانان، شبکه‌های اجتماعی[2] هستند (۲۳). درواقع پیشینه پژوهشی حاکی از آن است که استفاده از رسانه‌های اجتماعی را به جنبه‌های مهم تحول روانی اجتماعی در طول دوران نوجوانی، از جمله رفتارهای بزهکارانه و پرخطر مرتبط می‌سازد (۲۴). به‌طوری‌که گزارش‌های اخیر نشان می‌دهد ۹۳ ٪ از کودکان ۱۳ تا ۱۷ ساله حداقل از یک پلتفرم رسانه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند (۲۵). رسانه‌های اجتماعی یک جزء متقاعدکننده و جدایی‌ناپذیر از زندگی روزمره نوجوانان هم به‌صورت آنلاین و هم به‌صورت آفلاین است و دسترسی به اینترنت برای افراد در این محدوده سنی حساس عموماً رایگان، آسان، و به‌طور مداوم در دسترس است (۲۶). بسیاری از پژوهش‌ها نشان داده‌اند که استفاده بیش‌ازحد از گوشی‌های هوشمند به باعث افزایش آسیب‌های روانی در میان کاربران می‌شود (۲۷ و ۲۸). در همین راستا مطالعه ارنریچ و همکاران (۲۹) ارتباط قابل‌توجهی را بین گسترش رفتار ضداجتماعی نوجوانان و محتوای پیام‌های متنی کشف کرد. همچنین ماهاپاترا و شارما (۳۰) نشان دادند که افراد مبتلابه ناگویی هیجانی که در شناسایی، بیان و برقراری ارتباط با احساسات مشکل دارند، از اینترنت به‌عنوان ابزاری برای تعامل اجتماعی برای تنظیم بهتر احساسات خود و برآوردن نیازهای اجتماعی برآورده نشده خود، بیش‌ازحد استفاده می‌کنند.

بروز هر یک از رفتارهای پرخطر در جامعه ایران به یک مسئله اجتماعی بزرگ تبدیل شده و نگرانی‌های عمیقی را در سطوح مختلف مدیریتی، عمومی و امنیتی جامعه به وجود می‌آورد. صدمات و خسارت‌های جبران‌ناپذیر رفتارهای پرخطر نوجوانان و بالا بودن هزینه‌های زمانی و مالی اقدامات تغییر رفتار در سطح فردی، اجتماعی، آن را به یک بحران تبدیل کرده است و مهم‌ترین دلایل مرگ‌ومیر نوجوانان نیز به شمار می‌آید. علاوه بر اینکه خطرپذیری برای سلامتی نوجوانان تأثیر نامطلوبی می‌گذارد، باعث می‌شود که ارتکاب حداقل یک بار به این نوع از رفتارها در طول نوجوانی، احتمال بروز سایر مشکلات و سازش‌نایافتگی بزرگسالی را پیش‌بینی کند. از همین رو، انجام پژوهش در زمینه شناسایی عواملی که بتواند از این رفتارها پیشگیری کند یا آنها را کاهش دهد بسیار ضروری است. همچنین پژوهشی که ترکیب و ارتباط متغیرهای پژوهش حاضر را بسنجد یافت نشد؛ بنابراین پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه ساختاری خطرپذیری بر اساس سبک والدگری مادر و پدر و ناگویی هیجانی نوجوانان شهر مشهد با میانجی‌گری حمایت اجتماعی ادراک‌شده و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی با نقش تعدیل‌گری جنسیت، انجام شد.

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: این پژوهش از نوع کاربردی و همبستگی بود. جامعه آماری شامل تمامی نوجوانان ۱۴ تا ۱۸ سال در نیم‌سال دوم تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ شهر مشهد بودند. با توجه به نظر کلاین (۳۱) که حداقل حجم نمونه مورد نیاز در پژوهش‌های مربوط به روی‌آورد مدل‌یابی معادلات ساختاری را هنگامی‌که متغیرهای مشهود مدل بین ۱۱ تا ۱۵ عدد باشند، بین ۲۰۰ تا ۴۰۰ نفر در نظر می‌گیرد، کل نمونه انتخاب شده در این پژوهش با در نظر گرفتن احتمال ریزش، ۶۰۰ نفر برآورد شد که به روش نمونه‌گیری در دسترس از طریق مراجعه به شش دبیرستان دوره یکم و دوم مناطق آموزشی یک، سه، و هفت شهرستان مشهد انتخاب شدند. ملاک‌های ورود گروه نمونه، نداشتن اختلال روان‌شناختی مشهود با توجه به پرونده تحصیلی و روان‌شناختی، رضایت افراد نمونه برای شرکت در پژوهش (هم مراقب و هم دانش‌آموز)، داشتن هوش بهنجار بر اساس پرونده موجود در مدرسه؛ و ملاک‌های خروج شامل بی‌انگیزگی شرکت‌کنندگان و تکمیل ناقص

1. Perceived social support

2. Social networks

پرسشنامه‌ها بود. نمونه پژوهش حاضر ۱۹۸ نفر مرد (۳۳٪) و ۴۰۲ نفر زن (۶۷٪) با میانگین سنی و انحراف معیار (۱/۰۵) ۱۷ بود.

ب) ابزار

۱. مقیاس خطرپذیری نوجوانان[1]: این مقیاس متناسب با جامعه فرهنگی ایران توسط زاده‌محمدی و همکاران (۳۲) در ۳۸ گویه برای سنجش رفتارهای پرخطر نوجوانان تنظیم‌شده است. پاسخ‌گویی به این مقیاس بر روی طیف پنج‌درجه‌ای از یک (کاملاً موافقم) تا پنج (کاملاً موافق) انجام می‌شود. این مقیاس هفت رفتار پرخطر شامل گرایش به مواد مخدر[2]، الکل[3]، سیگار[4]، خشونت[5]، رابطه و رفتار جنسی[6]، رابطه با جنس مخالف[7]، و رانندگی خطرناک[8] را می‌سنجد. دامنه نمرات این پرسشنامه بین ۰ تا ۱۵۲ قراردارد و دریافت نمره بالاتردر این پرسشنامه نشان دهنده خطرپذیری بیشتر فرد است. به طور کلی این پرسشنامه از اعتبار سازه و عاملی و روایی مناسبی برخوردار است (۳۲). نتایج تحلیل عاملی اکتشافی با مؤلفه‌های اصلی نشان داد که این مقیاس هفت بعدی است و ۶۴/۸۴ درصد واریانس خطرپذیری را تبیین می‌کند. همچنین میزان ضریب آلفای کرونباخ کل مقیاس و خرده‌مقیاس‌ها به‌ترتیب ۰/۹۴ و ۰/۹۳_۰/۷۴ گزارش شد (۳۲). اعتبار کل مقیاس از طریق آلفای کرونباخ ۰/۸۲ به دست آمد. روایی صوری و محتوایی این پرسشنامه در این مطالعه به صورت کیفی محاسبه و مورد تأیید استاد راهنما واستاد مشاور قرارگرفت. در این پژوهش این پرسشنامه توسط نوجوانان تکمیل شده است.

۲. پرسشنامه ادراک سبک والدگری[9]: در این پژوهش جهت سنجش ادراک نوجوان از روابط والدگری از پرسشنامه ادراک سبک والدین گرولینک و همکاران (۳۳)، استفاده شد. این پرسشنامه دارای دو نسخه کودکان و نوجوانان است. در این پژوهش از نسخه دوم که متناسب سال‌های نوجوانی طراحی شده است، استفاده شد. این پرسشنامه دارای دو بخش پدر و مادر است (۲۱ گویه برای هرکدام که کاملاً مشابه هستند) که در این پژوهش هر دو بخش اجرا شد. در نمونه اصلی گویه‌ها بر روی مقیاس ۷ درجه‌ای لیکرت پاسخ داده می‌شود. پاسخ‌ها شامل پیوستاری از گزینه‌های کاملاً موافق (۷) تا کاملاً مخالف (۱) می‌شود. ساختار عاملی این پرسشنامه بر اساس نظر سازندگان، مؤلفه‌های مشارکت[10]، حمایت از خودمختاری[11] و گرمی[12] را برای هر یک از والدین در بردارد که در مجموع شش عامل را تشکیل می‌دهند. ضریب آلفای کرونباخ خرده‌مقیاس‌های این ابزار توسط سازندگان، ۰/۷۲ تا ۰/۸۹ گزارش شده است و نتایج تحلیل عاملی اکتشافی وجود ۳ عامل برای هر کدام از والدین را مورد تأیید قرار داد (۳۳). در ایران تعیین ساختار عاملی پرسشنامه ادراک والدین نشان می‌دهند که این ابزار، همخوان با نتایج گزارش‌شده توسط سازندگان، متشکل از سه خرده‌مقیاس مشارکت، حمایت از خودمختاری، و گرمی برای هر یک از والدین است. همچنین روایی سازه این پرسشنامه را برای جامعه ایرانی مورد تأیید قرار دادند و ضرایب آلفای کرونباخ ۰/۸۶ برای رابطه با پدر و ۰/۸۷ برای رابطه با مادر را گزارش کردند (۳۴). در پژوهش حاضر نیز اعتبار ابزار با روش آلفای کرونباخ برای رابطه با پدر۰/۷۶ و برای رابطه با مادر ۰/۸۴ محاسبه شد. روایی صوری و محتوایی این پرسشنامه نیز در این مطالعه به صورت کیفی محاسبه و مورد تأیید استادان راهنما و مشاور قرارگرفت. در این پژوهش این پرسشنامه توسط نوجوانان تکمیل شده است.

۳. پرسشنامه ناگویی هیجانی تورنتو[13]: در این پژوهش جهت سنجش ناگویی هیجانی از مقیاس ۲۰ گویه‌ای ناگویی هیجانی بگبی و همکاران (۳۵) استفاده شد. این پرسشنامه سه خرده‌مقیاس دشواری در شناسایی احساسات (۷ گویه)، دشواری در توصیف احساسات (۵ گویه) و تفکر برون‌مدار (۸ گویه) دارد و هر گویه از یک تا پنج نمره می‌گیرد. دامنه

1. Adolescents Risk-Taking scale (IARS)
2. Tendency to drugs
3. Tendency to alcohol
4. Tendency to smoking
5. Tendency to violence
6. Tendency to sexual relationship and behavior
7. Tendency to have a relationship with the opposite sex
8. Tendency to drive dangerously
9. Perception of Parenting Styles Questionnaire
10. Participation
11. Support for autonomy
12. Warmth
13. Toronto Alexithymia Scale

نمرات بین ۲۰ تا ۱۰۰ است و نمره بالاتر به معنای ناگویی هیجانی بیشتر است. پایایی بازآزمایی این مقیاس توسط سازندگان در یک نمونه ۶۸ نفری از دانشجویان، در دو نوبت در فاصله چهار هفته از ۰/۸۰ تا ۰/۸۷ برای کل ناگویی هیجانی و زیر مقیاس‌های مختلف آن تأیید شد و روایی محتوایی آن مورد تأیید قرار گرفت (۳۶). در نمونه فارسی این مقیاس ضرایب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس و خرده‌مقیاس‌های آن ۰/۷۵ تا ۰/۸۵ گزارش شد و روایی محتوایی آن مورد تأیید قرار گرفت. ضمناً در پژوهش حاضر اعتبار ابزار با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۹ محاسبه شد و روایی صوری و محتوایی این پرسشنامه نیز در این مطالعه به صورت کیفی محاسبه و مورد تأیید استادان راهنما و مشاور قرارگرفت. در این پژوهش این پرسشنامه توسط نوجوانان تکمیل شده است.

۴. مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک‌شده[1]: در این پژوهش از مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک‌شده زیمت و همکاران در سال ۱۹۸۸ استفاده شد (۳۷). این مقیاس مشتمل بر ۱۲ گویه برای سنجش میزان حمایت اجتماعی ادراک شده از سه منبع خانواده، دوستان، و دیگر افراد مهم است که بر اساس یک مقیاس ۵ درجه‌ای از «کاملاً مخالف» تا «کاملاً موافق»، پاسخ داده می‌شود. گویه‌های ۳، ۴، ۸، و ۱۱ مربوط به حمایت اجتماعی ادراک شده از سوی خانواده، سؤالات ۷، ۹،۶، ۱۲ مربوط به حمایت اجتماعی ادراک شده از سوی دوستان، و سؤالات ۱، ۲، ۵، و ۱۰ مربوط به حمایت اجتماعی ادراک‌شده از سوی دیگران است. دامنه نمرات کل بین ۱۲ تا ۶۰ است که نمرات بالا نشان‌دهنده ادراک زیاد از حمایت اجتماعی است که فرد از سوی خانواده، دوستان، یا دیگر افراد مهم زندگی دریافت می‌کند. آلفای کرونباخ مقیاس کلی ۰/۸۹ گزارش‌شده است و روایی محتوایی آن مورد تأیید قرار گرفته است (۳۷). مقدار آلفای کرونباخ این مقیاس در پژوهش مقدم‌فر و ذکایی آشتیانی (۱۳۹۶) ۰/۸۷ گزارش‌شده است (۳۸) . در پژوهش حاضر اعتبار ابزار با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ محاسبه شد و روایی صوری و محتوایی این پرسشنامه نیز در این مطالعه به صورت کیفی محاسبه و مورد تأیید استادان راهنما و مشاور قرارگرفت. در این پژوهش این پرسشنامه توسط نوجوانان تکمیل شده است.

۵. مقیاس استفاده از شبکه های اجتماعی[2]: در این پژوهش به‌منظور سنجش این مقیاس از پرسشنامه میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی حسینی اسفیدواجانی (۳۹) استفاده شده است که دارای ۳ گویه با طیف لیکرت صفر تا دو (بله:۱ ، خیر :۰) بود. دامنه این ابزار در بازه ۰-۳ تعیین شده است. روایی محتوای آن نیز براساس نسبت روایی محتوایی[3] و شاخص روایی محتوا[4] مورد تایید قرار گرفت و میزان آلفای کرونباخ نیز بر اساس ۲۰ نفر از شرکت‌کنندگان با مقدار ۰/۸۱۲ مورد تأیید قرار گرفت؛ بنابراین شاخص‌های روان‌سنجی این ابزار قابل قبول است. همچنین در پژوهش حاضر اعتبار ابزار با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۰ محاسبه شد و روایی صوری و محتوایی این پرسشنامه نیز به صورت کیفی محاسبه و مورد تأیید استادان راهنما و مشاور قرارگرفت. در این پژوهش این پرسشنامه توسط نوجوانان تکمیل شده است.

ج) روش اجرا: پس از دریافت مجوز های علمی و اجرایی از واحد پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی- واحد علوم و تحقیقات تهران، ۶۰۰ نفر از نوجوانان ۱۴ تا ۱۸ سال که ملاک های ورود به پژوهش را داشتند، انتخاب شده و به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند. بدین منظور پس از طراحی پرسشنامه‌های آنلاین، لینک مربوطه در گروه‌های فضای مجازی همچون تلگرام، واتساپ و... توزیع شد. از نوجوانان درخواست شد در صورت تمایل به سؤالات پاسخ دهند. همچنین جهت تشویق پاسخگویان به همکاری بیشتر، هدایای نقدی به‌صورت قرعه‌کشی در نظر گرفته شد. مجموع زمان جمع‌آوری داده‌ها، دو ماه به طول انجامید. پرسشنامه‌هایی که به شکل ناقص به آنها پاسخ داده شده بود، حذف شدند. به منظور فراهم‌آوردن جوّی مناسب جهت اجرای مطلوب پژوهش و بالا بردن میزان اعتبار درونی آن تدابیری به کار بسته شد: ابتدا توضیحات لازم در فایلی ارائه و در گروه‌های مورد نظر به اشتراک گذاشته شد و در مورد هدف پژوهش و شیوهٔ تکمیل پرسشنامه‌ها توضیحاتی به آزمودنی‌ها ارائه شد. به‌علاوه به نوجوانان اطمینان کافی داده شد که پاسخ‌های آنها محرمانه خواهد ماند و در صورت عدم تمایل می‌توانند از پاسخ دادن به پرسشنامه‌ها صرف‌نظر کنند. پس از اجرای پژوهش، تحلیل داده‌ها با استفاده از روش پژوهش‌های همبستگی و روش مدل معادلات ساختاری

1. Scale of Perceived Social Support
2. Scale of Social Media Use Questionnaire
3. Content Validity Ratio (CVR)
4. Content Validity Index (CVI)

با شیوه تحلیل مسیر با به‌کارگیری از نرم‌افزارهای $SPSS_{26}$ و $AMOS_{24}$ انجام شدند.

یافته‌ها

شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش حاضر شامل میانگین و انحراف استاندارد به تفکیک جنسیت در جدول ۱ گزارش شده است.

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در نوجوانان شهر مشهد به تفکیک جنسیت (تعداد: ۶۰۰)

متغیر	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	بیشینه-کمینه	کجی	کشیدگی
خطرپذیری	دختر	۸۳/۷۳	۲۱/۵۲	۱۴۲-۴۲	۰/۳۹۹	-۰/۴۸۸
	پسر	۸۶/۸۰	۲۴/۷۱	۱۷۹-۳۹	۰/۶۹۴	۰/۵۹۹
ادراک از سبک والدگری مادر	دختر	۸۷/۶۳	۲۴/۸۵	۱۳۴-۳۳	-۰/۲۱۴	-۰/۸۱۵
	پسر	۹۲/۴۰	۲۲/۳۴	۱۳۵-۳۸	-۰/۴۵۵	-۰/۵۰۹
ادراک از سبک والدگری پدر	دختر	۸۲/۳۰	۲۶/۵۶	۱۳۶-۲۸	-۰/۰۶۷	-۰/۹۳۹
	پسر	۸۵/۱۴	۲۴/۴۰	۱۳۴-۲۷	-۰/۲۴۴	-۰/۷۰۷
ناگویی هیجانی	دختر	۵۸/۵۵	۱۱/۹۵	۸۹-۲۵	۰/۰۲۰	-۰/۳۹۳
	پسر	۵۷/۰۳	۱۱/۵۵	۸۸-۲۰	-۰/۱۲۹	-۰/۲۱۳
حمایت اجتماعی ادراک شده	دختر	۳۹/۸۳	۹/۹۸	۶۰-۱۲	-۰/۴۰۵	-۰/۴۰۹
	پسر	۴۰/۴۲	۹/۸۶	۶۰-۱۲	-۰/۴۷۵	-۰/۱۶۸
میزان استفاده از شبکه اجتماعی	دختر	۹/۰۹	۲/۲۰	۱۲-۳	-۰/۳۷۸	-۰/۸۵۲
	پسر	۸/۹۸	۲/۳۳	۱۲-۳	-۰/۴۸۴	-۰/۶۶۳

با توجه به نتایج ماتریس همبستگی، بین ادراک از سبک والدگری مادر و پدر و حمایت اجتماعی ادراک شده با خطرپذیری در دختر و پسر رابطه منفی و معنادار و بین ناگویی هیجانی با خطرپذیری در دختر و پسر رابطه مثبت و معنادار وجود دارد ($P<۰/۰۱$). بین ادراک از سبک والدگری پدر و مادر با حمایت اجتماعی ادراک‌شده در دختر و پسر رابطه مثبت و معنادار وجود دارد ($P<۰/۰۱$). همچنین بین ناگویی هیجانی با حمایت اجتماعی ادراک‌شده در دختر و پسر رابطه منفی و معناداری وجود دارد ($P<۰/۰۱$).

در پژوهش حاضر جهت بررسی برازش رابطه از روش تحلیل مسیر استفاده شد. پیش از کاربرد این روش، بررسی پیش‌فرض‌های این روی‌آورد آماری ضروری است. بنابر پیشنهاد کلاین (۳۱) مفروضه‌های بهنجاری تک‌متغیری به کمک برآورد مقادیر کجی و کشیدگی آزمون و تأیید شدند. با توجه به اینکه دامنه کجی و کشیدگی متغیرها در بازه ۲± قرار داشت، نرمال بودن تک‌متغیری مورد تأیید قرار گرفت. جهت بررسی نرمال بودن چندمتغیری از ضریب کشیدگی استاندارد شده مردیا[1] و نسبت بحرانی استفاده شده است. بنابر پیشنهاد بلانچ[2] (۴۰)، مقادیر کوچک‌تر از ۵ برای نسبت بحرانی به‌عنوان عدم تخطی از نرمال بودن چندمتغیره در نظر گرفته می‌شود. در این پژوهش به ترتیب برای دختران و پسران ضریب مردیا ۴/۷۵۹، ۴/۶۹۸ و نسبت بحرانی ۲/۷۸۹ و ۲/۶۳۸ به دست آمده که کمتر از عدد ۵ است. بنابراین فرض نرمال بودن

1. Mardia standardized kurtosis coefficient

2. Blunch

چندمتغیری برقرار است. جهت بررسی عدم وجود داده‌های پرت چند متغیری، شاخص فاصله ماهالانوبیس[1] مورد بررسی قرار گرفت و سطوح معناداری کمتر از ۰/۰۵ حاکی از دورافتاده بودن داده‌های پرت مورد نظر است. براساس این شاخص، سه داده پرت شناسایی شد. همچنین مفروضه عدم همخطی چندگانه با شاخص‌های تحمل[2] و عامل تورم واریانس[3] ارزیابی شد. در این تحلیل در هیچ یک از مقادیر آماره‌های تحمل و عامل تورم واریانس محاسبه شده برای متغیرهای پژوهش، انحرافی از مفروضه همخطی چندگانه مشاهده نشد. بنابراین بررسی پیش‌فرض‌های آماری نشان داد که روی‌آورد تحلیل مسیر، روش مناسبی برای ارزیابی برازش مدل است و جهت برآورد پارامترها از روش بیشینه درست‌نمایی[4] استفاده شده است.

پیش از بررسی ضرایب ساختاری، برازندگی الگوی مدل پیشنهادی مورد بررسی قرار گرفت. نتایج مربوط به شاخص‌های برازش مدل پیشنهادی پژوهش به تفکیک جنسیت در جدول ۲ نشان داده شده است.

برای بررسی شاخص‌های برازش مدل از چندین شاخص شامل مجذور کای نسبی[5]، ریشه میانگین مربعات خطای تقریب[6]، شاخص برازش نرم پارسیمونس[7]، شاخص برازش تطبیقی[8]، شاخص برازش تطبیقی مقصد[9]، شاخص برازش افزایشی[10]، و شاخص نیکویی برازش[11] استفاده شده و در جدول ۲ گزارش شده است.

جدول۲: شاخص‌های برازندگی الگوی پیشنهادی پژوهش حاضر

جنسیت	χ^2	Df	P-value	CMIN/df	RMSEA	PNFI	CFI	PCFI	IFI	GFI
دختر	۰/۰۰۸	۱	۰/۹۷۵	۰/۰۰۸	۰/۰۰۶	۰/۶۶۵	۰/۹۷۰	۰/۶۶۴	۰/۹۷۲	۰/۹۹۵
پسر	۰/۰۰۳	۱	۰/۹۵۸	۰/۰۰۳	۰/۰۰۲	۰/۶۶۷	۰/۹۷۵	۰/۶۶۷	۰/۹۷۵	۰/۹۹۶

*میزان قابل قبول شاخص‌ها PNFI, PCFI, (>.5)، CFI,GFI, IFI (>.9)، RMSEA (<0.08)، CMIN/DF (۳ > خوب، ۵> قابل قبول) (۳۱).

شاخص R^2 میزان واریانس تبیین شده متغیرهای نهفته درونزا را نشان می‌دهد. چین[12] (۴۱) مقادیر R^2، ۰/۶۷، ۰/۳۳ و ۰/۱۹ را در معادلات ساختاری به ترتیب قوی، متوسط و ضعیف توصیف می‌کند. ضریب تعیین متغیر خطرپذیری به ترتیب در پسران و دختران برابر ۰/۲۶ و ۰/۳۵ است که نشان می‌دهد تمامی متغیرهای برونزا و میانجی یعنی ادراک از سبک والدگری مادر و پدر، ناگویی هیجانی، حمایت اجتماعی ادراک‌شده، و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی ۸۲ درصد از تغییرات خطرپذیری را پیش‌بینی می‌کنند که این میزان در حد قوی است. همچنین مشاهده می‌شود ضریب تعیین متغیرهای حمایت اجتماعی ادراک شده و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی به ترتیب در پسران و دختران ۲۶ درصد و ۳۵ درصد در حد متوسط می‌باشد. جدول ۳ نیز ضرایب استاندارد مسیرها و شکل ۱ و ۲ به ترتیب الگوی پیشنهادی پسران و دختران را نشان می‌دهد.

1. Mahalanobis d-squared method
2. Tolerance
3. VIF
4. Maximum likelihood (ML)
5. Chi-square/degree-of-freedom ratio (CMIN/DF)
6. Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)
7. Parsimonious Normed Fit Index (PNFI)
8. Comparative Fit Index (CFI)
9. Parsimonious Comparative Fit Index (PCFI)
10. Incremental fit index (IFI)
11. Goodness of Fit Index (GFI)
12. Chin

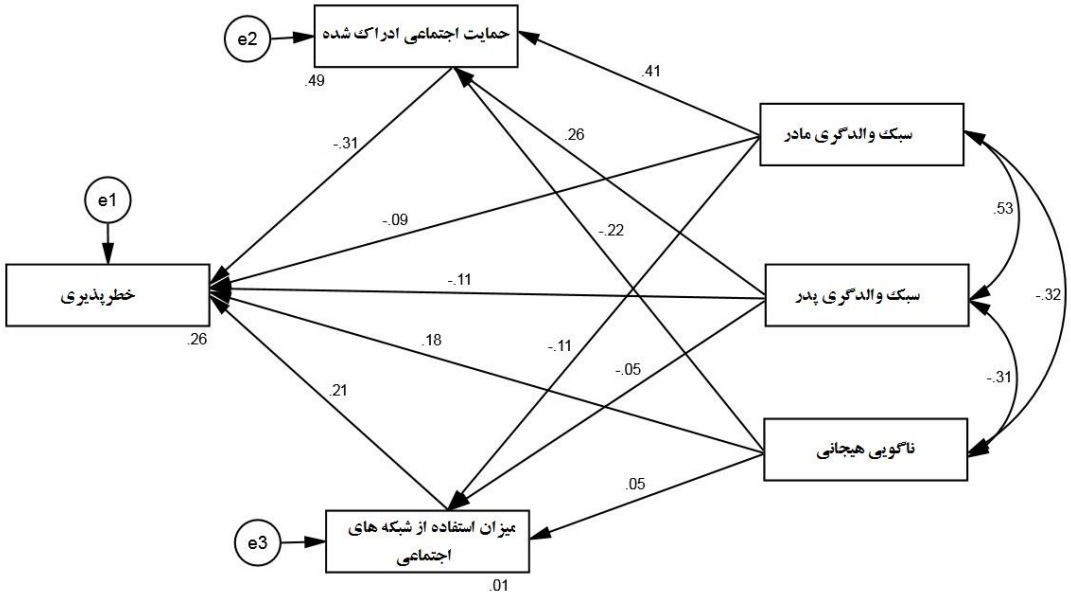

شکل ۱: ضرایب استاندارد مدل پیشنهادی رابطه ساختاری خطرپذیری براساس ادراک سبک والدگری مادر، پدر، و ناگویی هیجانی نوجوانان شهر مشهد با میانجیگری حمایت اجتماعی ادراک شده و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی در پسران

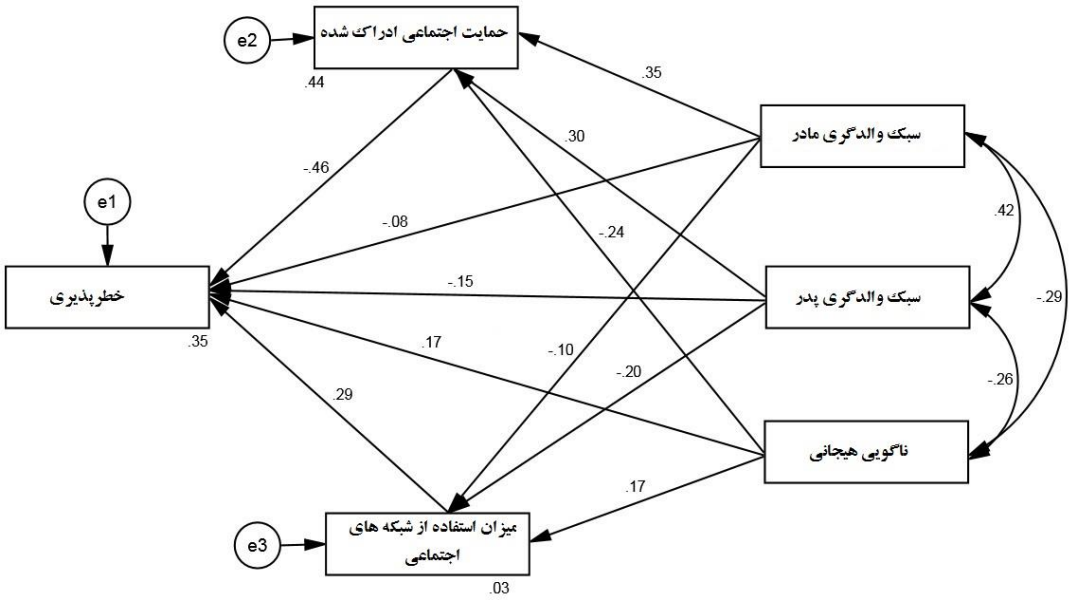

شکل ۲: ضرایب استاندارد مدل پیشنهادی رابطه ساختاری خطرپذیری براساس ادراک سبک والدگری مادر، پدر، و ناگویی هیجانی نوجوانان شهر مشهد با میانجیگری حمایت اجتماعی ادراک شده و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی در دختران

بنابراین با توجه به شـــاخص‌های برآورد شـــده، نتایج نشـــان می‌دهد رابطه ساختاری پیشنهادی خطرپذیری براساس ادراک از سبک والدگری مادر، پدر، و ناگویی هیجانی نوجوانان شهر مشهد با میانجی‌گری حمایت اجتماعی ادراک شده و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی در پسران و دختران برازش دارد.

با استناد به جدول ۳ می‌توان ضرایب استاندارد کلیه مسیرها و مقادیر بحرانی را در الگوی پیشنهادی به تفکیک جنسیت مشاهده کرد.

جدول۳: ضرایب استاندارد مسیرهای الگوی پیشنهادی به تفکیک جنسیت

مسیر	جنسیت	ضرایب استاندارد	خطای معیار	نسبت بحرانی	سطح معناداری (P)
ادراک از سبک والدگری مادر ---> حمایت اجتماعی ادراک‌شده	دختر	۰/۳۴۸	۰/۰۲۰	۷/۱۳۱	<۰/۰۰۱
	پسر	۰/۴۱۱	۰/۰۲۲	۸/۲۷۹	<۰/۰۰۱
ادراک از سبک والدگری مادر ---> میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی	دختر	-۰/۱۰۴	۰/۰۰۶	-۱/۶۱۸	۰/۱۰۶
	پسر	-۰/۱۱۳	۰/۰۰۹	-۱/۹۰۸	۰/۱۰۲
ادراک از سبک والدگری مادر ---> خطرپذیری	دختر	-۰/۰۸۰	۰/۰۵۹	-۱/۱۶۴	۰/۲۴۵
	پسر	-۰/۰۸۹	۰/۰۷۹	-۱/۲۳۸	۰/۲۱۶
ادراک از سبک والدگری پدر ---> حمایت اجتماعی ادراک‌شده	دختر	۰/۳۰۲	۰/۰۱۸	۶/۲۴۵	<۰/۰۰۱
	پسر	۰/۲۵۸	۰/۰۲۰	۵/۲۱۸	<۰/۰۰۱
ادراک از سبک والدگری پدر ---> میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی	دختر	-۰/۲۰۳	۰/۰۹۶	-۳/۸۶۱	<۰/۰۰۱
	پسر	-۰/۰۵۳	۰/۰۰۷	-۰/۷۷۵	۰/۴۳۸
ادراک از سبک والدگری پدر ---> خطرپذیری	دختر	-۰/۱۵۰	۰/۰۵۴	-۲/۲۵۶	۰/۰۲۴
	پسر	-۰/۱۱۳	۰/۰۶۸	-۱/۶۸۵	۰/۰۹۲
ناگویی هیجانی ---> حمایت اجتماعی ادراک‌شده	دختر	-۰/۲۳۶	۰/۰۳۸	-۵/۱۶۹	<۰/۰۰۱
	پسر	-۰/۲۱۹	۰/۰۳۸	-۴/۹۲۸	<۰/۰۰۱
ناگویی هیجانی ---> میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی	دختر	۰/۱۷۵	۰/۰۱۱	۲/۹۰۶	۰/۰۰۴
	پسر	۰/۰۴۸	۰/۰۱۲	۰/۷۷۵	۰/۴۳۹
ناگویی هیجانی ---> خطرپذیری	دختر	۰/۱۶۶	۰/۱۱۲	۲/۶۵۸	۰/۰۰۸
	پسر	۰/۱۷۸	۰/۱۲۸	۲/۹۷۰	۰/۰۰۳
حمایت اجتماعی ادراک‌شده ---> خطرپذیری	دختر	-۰/۴۶۳	۰/۱۰۶	-۸/۰۱۲	<۰/۰۰۱
	پسر	-۰/۳۱۱	۰/۰۱۹	-۶/۷۶۶	<۰/۰۰۱
میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی ---> خطرپذیری	دختر	۰/۲۹۰	۰/۰۲۹	۵/۵۳۲	<۰/۰۰۱
	پسر	۰/۲۱۲	۰/۰۲۵	۴/۶۴۱	<۰/۰۰۱

ادراک از سبک والدگری مادر و پدر بر حمایت اجتماعی ادراک‌شده در پسران و دختران اثر مثبت معنادار داشت. همچنین ادراک از سبک والدگری پدر بر میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و خطر پذیری در دختران اثر منفی معنادار داشت. ناگویی هیجانی بر حمایت اجتماعی ادراک شده و خطرپذیری در پسران و دختران به ترتیب اثر منفی و مثبت معنادار داشت. همچنین حمایت اجتماعی ادراک شده و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر خطرپذیری در پسران و دختران به ترتیب اثر منفی و مثبت معنادار داشت. همچنین ناگویی هیجانی بر میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی در دختران اثر مثبت معنادار داشت.

در ادامه نتایج حاصل از روابط واسطه‌ای با استفاده از آزمون بوت‌استرپ در برنامه ماکرو پریچر و هایز (۴۲) به جهت آزمودن مسیر واسطه‌ای در جدول ۴ نشان داده شده است. در الگوی نهایی پژوهش حاضر شش مسیر غیرمستقیم یا واسطه‌ای وجود دارد. برای تعیین معناداری رابطه واسطه‌ای و اثر غیرمستقیم متغیر مستقل بر متغیر وابسته از طریق میانجی از روش بوت‌استرپ[1] استفاده شده است. در جدول ۴، منظور از داده[2]، اثر غیرمستقیم در نمونه اصلی؛ و بوت[3]، میانگین برآورد

1. Bootstrap
2. Data
3. Boot

اثر غیرمستقیم در نمونه‌های بوت‌استرپ است. همچنین در این جدول، سوگیری[1]، بیانگر تفاضل بین داده و بوت و خطای معیار نیز نشان دهنده انحراف معیار برآوردهای غیرمستقیم در نمونه‌های بوت‌استرپ است.

جدول۴: نتایج بوت استرپ برای مسیر غیر مستقیم الگوی پیشنهادی به تفکیک جنسیت

مسیر	جنسیت	شاخص						مقدار احتمال
		داده	بوت	سوگیری	خطا	حد پایین	حد بالا	
از ادراک از سبک والدگری مادر به‌سوی خطرپذیری	دختر	-۰/۱۶۱۰	-۰/۱۶۰۹	۰/۰۰۰۱	۰/۰۳۴۲	-۰/۲۵۶۴	-۰/۱۲۱۱	<۰/۰۰۱
از طریق حمایت اجتماعی ادراک‌شده	پسر	-۰/۱۲۷۱	-۰/۱۲۷۰	۰/۰۰۰۱	۰/۰۲۷۶	-۰/۱۹۶۵	-۰/۰۸۳۲	<۰/۰۰۱
از ادراک از سبک والدگری مادر به‌سوی خطرپذیری	دختر	-۰/۰۲۹۰	-۰/۰۲۸۰	۰/۰۰۱۰	۰/۰۱۹۸	-۰/۰۶۸۳	۰/۰۲۷۶	۰/۳۷۰
از طریق میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی	پسر	-۰/۰۲۳۱	-۰/۰۲۲۵	۰/۰۰۰۶	۰/۰۱۷۵	-۰/۰۸۴۶	۰/۰۳۵۷	۰/۳۷۲
از ادراک از سبک والدگری پدر به‌سوی خطرپذیری	دختر	-۰/۱۳۸۰	-۰/۱۳۷۹	۰/۰۰۰۱	۰/۰۲۸۵	-۰/۲۵۶۸	-۰/۱۰۹۷	<۰/۰۰۱
از طریق حمایت اجتماعی ادراک‌شده	پسر	-۰/۰۸۰۶	-۰/۰۸۰۴	۰/۰۰۰۲	۰/۰۱۹۶	-۰/۱۴۶۲	-۰/۰۱۲۶	۰/۰۳۲
از ادراک از سبک والدگری پدر به‌سوی خطرپذیری	دختر	-۰/۰۵۸۰	-۰/۰۵۷۹	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۶۲	-۰/۱۰۶۰	-۰/۰۰۴۱	۰/۰۴۸
از طریق میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی	پسر	-۰/۰۱۰۵	-۰/۰۱۰۰	۰/۰۰۰۵	۰/۰۰۶۴	-۰/۰۵۴۲	۰/۰۳۷۵	۰/۵۶۰
از ناگویی هیجانی به‌سوی خطرپذیری از طریق حمایت	دختر	۰/۱۱۰۴	۰/۱۱۰۲	-۰/۰۰۰۲	۰/۰۲۷۲	۰/۰۸۵۷	۰/۱۶۸۲	<۰/۰۰۱
اجتماعی ادراک‌شده	پسر	۰/۰۶۸۲	۰/۰۶۸۴	۰/۰۰۰۲	۰/۰۱۶۰	۰/۰۱۴۰	۰/۱۲۵۵	۰/۰۴۵
از ناگویی هیجانی به‌سوی خطرپذیری از طریق میزان	دختر	۰/۰۴۹۳	۰/۰۴۹۰	-۰/۰۰۰۳	۰/۰۰۲۲	۰/۰۰۰۳	۰/۰۹۸۲	۰/۰۴۹
استفاده از شبکه‌های اجتماعی	پسر	۰/۰۱۰۵	۰/۰۰۹۸	۰/۰۰۰۷	۰/۰۰۴۳	-۰/۰۴۶۱	۰/۰۶۲۲	۰/۵۹۸

نتایج آزمون بوت استرپ نشان داد که اثر غیرمستقیم ادراک از سبک والدگری مادر، پدر، و ناگویی هیجانی بر خطرپذیری از طریق حمایت اجتماعی ادراک‌شده در دختران به ترتیب برابر ۰/۱۶۰۹-، ۰/۱۳۷۹- و ۰/۱۱۰۲ به دست آمد که از لحاظ آماری معنادار بودند.

همچنین نتایج نشان داد که اثر غیرمستقیم ادراک از سبک والدگری مادر، پدر، و ناگویی هیجانی بر خطرپذیری از طریق حمایت اجتماعی ادراک‌شده در پسران به ترتیب برابر ۰/۱۲۷۰-، ۰/۰۸۰۴- و ۰/۰۶۸۴ به دست آمد که از لحاظ آماری معنادار بودند. اما میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی تنها در رابطه ادارک از سبک والدگری پدر و ناگویی هیجانی با خطرپذیری در دختران اثر غیرمستقیم داشت.

در ادامه به بررسی این گویه می‌پردازیم که آیا الگوی روابط ساختاری ادراک از سبک والدگری مادر، پدر، و ناگویی هیجانی با خطرپذیری از طریق واسطه‌گری حمایت اجتماعی ادراک‌شده و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی در دختران و پسران معنادار است؟

به منظور آزمون تغییرناپذیری دختران و پسران در رابطه علیتی بین متغیرهای پژوهش از روش تحلیل چندگروهی[2] از طریق آزمون مقایسه مدل‌های با وزن‌های ساختاری[3] استفاده شد. در مدل با محدودیت (وزن‌های ساختاری) چنین فرض می‌شود که ضرایب مسیر دو گروه نوجوانان دختر و پسر در مدل ساختاری با یکدیگر برابرند و مدل بدون محدودیت چنین فرض نمود که ضرایب مسیر دو گروه در مدل ساختاری با یکدیگر برابر نیستند. شاخص‌های برازندگی دو مدل با محدودیت و بدون محدودیت محاسبه و سپس با یکدیگر مقایسه شد.

1. Bias
2. Multi-group analysis
3. Measurement weights

جدول۵: شاخص‌های برازندگی مدل ساختاری بدون محدودیت و با محدودیت

شاخص‌های برازندگی گروه	χ^2	Df	P-value	CMIN/df	RMSEA	PNFI	CFI	PCFI	IFI	GFI
مدل بدون محدودیت	۰/۳۱۸	۲	۰/۸۵۳	۰/۱۵۹	۰/۰۰۲	۰/۶۶۷	۰/۹۷۹	۰/۶۶۷	۰/۹۷۹	۰/۹۸۳
مدل با محدودیت(وزن‌های ساختاری)	۱۴/۰۴۷	۱۳	۰/۳۷۱	۱/۰۸۱	۰/۰۱۲	۰/۶۰۸	۰/۹۶۸	۰/۶۲۵	۰/۹۶۸	۰/۹۷۱

*میزان قابل قبول شاخص‌ها PNFI, PCFI (>.5)، CFI,GFI, IFI (>.9)، RMSEA (<0.08)، CMIN/DF (۳ > خوب، ۵> قابل قبول).

***Abbreviations;** CMIN/DF: Chi-square/degree-of-freedom ratio; RMSEA: Root Mean Square Error of Approximation; PCFI: Parsimonious Comparative Fit Index; GFI: Goodness of Fit Index; PNFI: Parsimonious Normed Fit Index; IFI: Incremental Fit Index; CFI: Comparative Fit Index.

آنچه در مقایسه دو گروه در یک مدل ساختاری مهم است، شاخص‌های برازندگی مدل با محدودیت و بدون محدودیت است. به طوری که به عنوان مثال اگر شاخص‌های برازندگی مدل بدون محدودیت به صورت معنی‌داری بهتر از مدل با محدودیت باشد، می‌توان نتیجه گرفت که مدل ساختاری به صورت متفاوتی با داده‌های دو گروه برازش دارد. اما از آن‌جا که شاخص‌های برازندگی به‌دست‌آمده برای مدل با محدودیت نسبت به مدل بدون محدودیت معنی‌دار نبود، در این صورت می‌توان نتیجه گرفت که مدل ساختاری به‌صورت یکسانی با داده‌های دو گروه برازش دارد و هیچ یک از ضرایب مسیرها در دو گروه تفاوت معنی‌داری با یکدیگر ندارند.

در مقایسه مدل نوجوانان دختر و پسر همان‌طورکه ملاحظه می‌شود تمامی شاخص‌ها تقریباً نزدیک و شبیه به یکدیگر هستند (جدول ۵). نتیجه مقایسه شاخص‌های برازندگی دو مدل با محدودیت و بدون محدودیت نشان می‌دهد که تفاوت مجذور کای در دو مدل ($\Delta\chi^2$ (11)= 13.729 ,P= 0.248) معنی‌دار نیست. بنابراین با نتایج فوق می‌توان گفت دو گروه نوجوانان دختر و پسر به لحاظ مدل ساختاری در پژوهش حاضر با یکدیگر تفاوت ندارند و هم‌ارز هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه ساختاری خطرپذیری بر اساس سبک والدگری مادر و پدر و ناگویی هیجانی نوجوانان شهر مشهد با میانجی‌گری حمایت اجتماعی ادراک شده و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی با نقش تعدیل‌گری جنسیت بود. یافته یکم پژوهش این بود که ادراک سبک والدگری بر خطرپذیری نوجوانان اثر مستقیم دارد و این تأثیر در دختران و پسران نوجوان به یک اندازه است. این یافته همسو با نتایج پژوهش‌های پیشین (۱۱ و ۱۵) است که معتقدند ادراک سبک والدگری می‌تواند رفتارهای پرخطر را در نوجوانان تحت تأثیر قرار دهند. در تبیین این یافته می‌توان گفت نوجوانی مرحله‌ای است که به دلیل خودمحوری و عدم درک یکپارچه و صحیح نوجوانان از عواقب مخاطره‌آمیز رفتارهای خود، مرحله مهمی برای شروع رفتارهای پرخطر محسوب می‌شود (۱۴). از سویی در مرحله نوجوانی فرد از خانواده به سمت جامعه کشیده می‌شود و روابط برای او اهمیت زیادی پیدا می‌کند و جهت‌گیری‌های والدین اثر زیادی بر گرایش آنان به خطرپذیری دارد (۱۵). بنابراین نتیجه حاصل از این یافته پژوهش خیلی دور از انتظار نیست، زیرا که خطرپذیری در دوره نوجوانی می‌تواند به شدت تحت تأثیر منبعی مانند خانواده باشد.

یافته دوم پژوهش حاضر نشان‌دهنده اثر مستقیم ناگویی هیجانی بر خطرپذیری نوجوان دختر و پسر بود و این تأثیر در دختران و پسران نوجوان به یک اندازه است. این یافته همسو با نتایج پژوهش‌های پیشین (۱۸و۱۹) است که معتقدند ناگویی هیجانی با افزایش خطرپذیری در نوجوانان مرتبط است. در تبیین این یافته می‌توان گفت یکی از روش‌های مهار تنش به‌خصوص درباره هیجان‌ها، تخلیه‌کردن آنها است. افرادی که توانایی شناخت احساسات خود را دارند و حالت‌های هیجانی خود را به گونه مؤثری ابراز می‌کنند، بهتر می‌توانند با مشکلات زندگی روبه‌رو شوند و در سازش با محیط و دیگران موفق‌ترند که در نتیجه، این افراد از سلامت روانی بیشتری برخوردار خواهند بود (۱۸).

در یافته سوم نشان داده شد که اثر مستقیم حمایت اجتماعی ادراک‌شده بر خطرپذیری نوجوانان دختر و پسر مورد تأیید بوده و این تأثیر در دختران و پسران نوجوان به یک اندازه است. این یافته با نتایج پژوهش پیشین (۲۲) همسو است که نشان داد حمایت اجتماعی ادراک‌شده می‌تواند خطرپذیری را در نوجوانان پیش‌بینی کند. در تبیین این یافته می‌توان بیان کرد که عدم ادراک حمایت اجتماعی مناسب به‌خصوص از جانب خانواده، به ایجاد احساس خلأ و ضعف در افراد

نوجوان منجر می شود؛ به‌نحوی‌که آنها برای پر کردن این شکاف د ست به رفتارهای پرخطر می‌زنند، همچنین مشکلات‌های موجود در خانواده فرد را به‌سوی رفتارهای پرخطر می‌کشاند و خود به حمایت‌های ناکافی فردی و شخصی منجر می‌شود. همچنین حمایت اجتماعی ادراک شده از سوی دوستان نیز در پیش‌بینی رفتارهای پرخطر نوجوانان مؤثر است و از دو سو بر بروز رفتارهای پرخطر افراد تأثیرگذار است؛ یعنی می‌تواند با ارائه الگوهای ناسالم فرد را در ارتکاب به رفتارهای پرخطر تشویق کند و هم از طریق ارائه مدل‌های سالم به‌عنوان منبع حمایتی و برانگیزاننده رفتار، آنها را در گرایش به رفتارهای سالم کمک کند (۲۲)؛ بنابراین تأثیر مستقیم حمایت اجتماعی ادراک‌شده بر خطرپذیری نوجوانان دور از انتظار نیست.

یافته بعدی پژوهش حاضر نشان‌دهنده اثر مستقیم میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر خطرپذیری نوجوانان بود و همچنین نتایج نشان داد که این تأثیر در دختران و پسران نوجوان به یک اندازه است. این یافته با نتایج پژوهش‌های پیشین (۲۷ و ۲۹) هم‌سو است که نشان دادند میزان استفاده از شبکه‌های مجازی با رفتار خطرپذیری در نوجوانان ارتباط دارد. در حال حاضر رسانه‌های اجتماعی و شبکه‌های مجازی بین نوجوانان محبوبیت بی‌نظیری پیدا کرده‌اند. به طوری که آمارها نشان می‌دهد نوجوان‌ها در استفاده از رسانه‌ها و شبکه‌های مجازی به‌طور روزافزون از سایر گروه‌های سنی پیشی گرفته‌اند. مدل ساخت مشترک (۲۸) تأکید می‌کند که زمینه‌های آنلاین و آفلاین که در آن نوجوانان غوطه‌ور هستند به‌شدت به‌هم‌پیوسته هستند. بنابراین به نظر می‌رسد نوجوانان مسائل آفلاین و آنلاین خود را به هویت، استقلال، روابط همسالان، تمایلات جنسی، و ریسک‌پذیری، و هیجان‌خواهی مربوط می‌کنند (۲۷). تعاملات میان افراد و شبکه‌های اجتماعی حاصل بر ادراکات آنها تأثیر می‌گذارد و جوامعی را ایجاد می‌کند که رفتارهای پرخطر و هنجارهای رفتاری را به اشتراک می‌گذارند و گسترش می‌دهند و این باعث می‌شود که این رفتارها را به‌عنوان ارزش یا پاداش را تقلید کنند (۲۹). بنابراین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند خطرپذیری را در نوجوانان تحت تأثیر قرار دهد.

یافته پنجم پژوهش حاضر که حاصل برازش مدل است نشان‌دهنده اثر غیرمستقیم ادراک سبک والدگری بر خطرپذیری نوجوانان از طریق حمایت اجتماعی ادراک شده است. همچنین یافته‌ها نشان می‌دهد که این تأثیر در دختران و پسران به یک اندازه است. همسو با این یافته، پژوهشی یافت نشد؛ اما در تبیین رابطه فوق می‌توان گفت تغییرات دوره نوجوانی برای آنها فشارها و تنش‌هایی را به وجود می‌آورد و نوجوان برای کاهش فشارهای ناشی از دوره نوجوانی به سمت استقلال از والدین، جستجوی منابع حمایت عاطفی در خارج از خانه، تأیید همسالان، و... می‌رود و ممکن است درگیر رفتارهای پرخطر شود (۲۲). البته این‌طور نیست که همه افراد در دوره نوجوانی درگیر رفتارهای پرخطر شوند. همان طور که پیش از این ذکر شد، ادراک نوجوان از سبک والدگری می‌تواند این رفتارها را تحت تأثیر قرار دهد (۱۱). از سویی نیز داشتن رابطه اجتماعی با سایرین با کارکردهایی ازجمله افزایش حرمت خود، تأثیر بر رفاه فردی و اجتماعی، افزایش توانایی حل مشکلات، و انسجام اجتماعی مرتبط است که از عوامل مقابله با فشارها و تنش های دوره نوجوانی و بازدارنده بروز رفتار های پرخطر در میان نوجوانان در نظر گرفته می‌شود (۱۵).

یافته ششم پژوهش حاضر نیز حاصل برازش مدل است و نشان‌دهنده اثر غیرمستقیم ادراک سبک والدگری بر خطرپذیری نوجوانان از طریق میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی است. همچنین یافته‌ها نشان می‌دهد که این تأثیر در دختران و پسران به یک اندازه است. همسو با این یافته، پژوهشی یافت نشد؛ اما در تبیین رابطه فوق می‌توان گفت هیچ جامعه‌ای نمی‌تواند ادعای سلامت کند چنانچه از خانواده‌هایی سالم برخوردار نباشد. فرزندان در فرآیند جامعه‌پذیری در خانواده، با امرونهی والدین، تقلید و همانندسازی را که از مهم‌ترین شیوه های انتقال ارزش ها، هنجارها، و سنت‌های اجتماعی است، یاد می‌گیرند. بیشتر روان شناسان صرف‌نظر از مکتبی که به آن معتقدند تعاملات والدین با فرزندان و ادراک شیوه‌های والدگری آنان توسط فرزندان را از عوامل مرتبط با رفتارهای پرخطر می‌دانند (۱۴) و ازآنجاکه هم ادراک سبک والدگری نامطلوب و هم استفاده افراطی از شبکه‌های مجازی می‌تواند خطرپذیری را در نوجوانان افزایش دهد، منطقی به نظر می‌رسد که ادراک سبک والدگری از طریق میزان استفاده از شبکه های مجازی نیز بتواند خطرپذیری را در نوجوانان تحت تأثیر قرار دهد.

یافته بعدی یافته پژوهش حاضر نشان‌دهنده اثر غیرمستقیم ناگویی هیجانی بر خطرپذیری نوجوانان از طریق حمایت اجتماعی ادراک شده است. همچنین یافته‌ها نشان داد که این تأثیر در دختران و پسران به یک اندازه است. همسو با این یافته، پژوهشی یافت نشد؛ اما در تبیین رابطه فوق می‌توان بیان کرد کمبود مهارت‌ها در تنظیم هیجانات می‌تواند افراد را درگیر مشکلات هیجانی کند؛ ازجمله تنظیم هیجانات، آگاهی از هیجانات دیگران، و ابراز هیجان مؤثر. همچنین اقدام به رفتارهای پرخطر یک راهبرد سازش‌نایافته در جهت مواجهه با موقعیت‌های تنش‌آور و منفی زندگی است (۱۶). از سوی دیگر افراد دارای ناگویی هیجانی پایین درک کارآمدتری از موقعیت‌های اجتماعی و بین‌فردی دارند. در این راستا پژوهشگران دریافتند که ناگویی هیجانی با نیاز برای دریافت تأیید از سوی دیگران، ترس و ناراحتی از صمیمیت با دیگران، و عدم اهمیت به روابط با دیگران ارتباط دارد. افرادی که از رفتارهای پرخطر به‌منظور کاهش حالت‌های هیجانی منفی خود استفاده می‌کنند، مستعد گرفتارشدن در قضاوت منفی دیگران و به تبع کاهش حمایت اجتماعی ادراک شده در آنان می‌شوند (۲۲). به همین جهت این یافته که حمایت اجتماعی ادراک شده می‌تواند رابطه ناگویی هیجانی و خطرپذیری را در نوجوانان میانجی‌گری کند، تأیید می‌شود.

در پایان یافته دیگر پژوهش حاضر که حاصل برازش مدل است، نشان‌دهنده اثر غیرمستقیم ناگویی هیجانی بر خطرپذیری نوجوانان از طریق میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی است. همچنین یافته‌ها نشان داد که این تأثیر در دختران و پسران به یک اندازه است. همسو با این یافته، پژوهشی یافت نشد؛ اما در تبیین رابطه فوق می‌توان بیان کرد همان‌طور که می‌دانیم، یکی از عوامل درون‌شخصی مهم در اختلالات هیجانی و رفتاری ناگویی هیجانی است. ازآن‌جایی‌که طبق آنچه پیش از این گفته شده، ناگویی هیجانی در زمان گذراندن بحران‌های نوجوانی از با خطرپذیری و از سویی نیز با استفاده افراطی از شبکه‌های اجتماعی در آنان مرتبط است، در نتیجه منطقی به نظر می‌رسد که متغیر میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی در رابطه ناگویی هیجانی و خطرپذیری نوجوانان نقش میانجی داشته باشد.

در مجموع، بر اساس یافته‌های به دست‌آمده می‌توان نتیجه‌گیری کرد که مدل فرض شده در این پژوهش، یعنی رابطه ساختاری خطرپذیری بر اساس ادراک از سبک والدگری مادر و پدر و ناگویی هیجانی نوجوانان شهر مشهد با میانجی‌گری حمایت اجتماعی ادراک شده و میزان استفاده از شبکه‌های مجازی با نقش تعدیلگری جنسیت، از برازش مطلوبی برخوردار است. از محدودیت‌های این مطالعه نیز می‌توان به خودگزارشی‌بودن پرسشنامه‌ها، محدودیت سنی و پایه تحصیلی افراد نمونه، بررسی ملاک‌های ورود و خروج فقط بر اساس پرونده تحصیلی و مشاوره‌ای دانش‌آموزان اشاره کرد. همچنین تعداد گویه‌های زیاد پرسشنامه‌ها می‌تواند باعث کاهش دقت در پاسخ‌ها شود. رفع این محدودیت‌ها در مطالعات آتی می‌تواند بر دقت و تعمیم‌دهی نتایج به دست‌آمده بیافزاید. همچنین پیشنهاد می‌شود بر اساس یافته‌های این مطالعه، برنامه‌های کاربردی برای آموزش مهارت‌های والدگری مناسب به والدین نوجوانان جهت پیشگیری از رفتارهای پرخطر در آنها تدوین و اجرا شود. همچنین آموزش و پرورش می‌تواند با طراحی برنامه‌هایی مانند مهارت‌های زندگی به نوجوانان، اجرای جلسات بحث گروهی با حضور نوجوانان و مشاوران متخصص از بروز رفتارهای پرخطر و آسیب‌های آن جلوگیری کند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده یکم خانم بی‌بی ساره ابراهیم‌زاده موسویان در رشته روان‌شناسی عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران است که در تاریخ ۱۴۰۱/۰۴/۱۱ با موفقیت دفاع شد. مجوز علمی این مطالعه توسط واحد علوم و تحقیقات تهران با کد ۱۶۲۴۲۵۱۵۸در تاریخ ۱۴۰۰/۰۹/۰۱ صادرشد .تمامی ملاحظات اخلاقی مندرج در راهنمای انتشار انجمن روان‌شناسی آمریکا و کدهای اخلاقی سازمان نظام روان شناسی ایران مانند اصل رازداری، محرمانه ماندن اطلاعات، و دریافت رضایت کتبی از افراد نمونه در پایان پژوهش رعایت شده است.

حامی مالی: این مطالعه بدون حامی مالی و با هزینه شخصی نویسندگان انجام شده است.

نقش هر یک از نویسندگان: نویسنده نخست این مقاله، پژوهشگر اصلی؛ و نویسندگان دوم و سوم به ترتیب به عنوان استادان راهنما و مشاور این پروژه نقش داشته‌اند.

تضاد منافع: انجام این پژوهش برای نویسندگان هیچ گونه تعارض منافعی را به دنبال نداشته است و نتایج آن کاملاً شفاف و بدون سوگیری گزارش شده است.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از افراد نمونه شرکت‌کننده و استادان راهنما و مشاور این مطالعه تشکر و قدردانی می‌شود.

References

1. Norris SA, Frongillo EA, Black MM, Dong Y, Fall C, Lampl M, ... Patton GC. Nutrition in adolescent growth and development. The Lancet. 2022; 399(10320): 172-184. https://doi.org/10.1016/S0140-6736 (21)01590-7. [Link]
2. Zhu X, Shek DT, Chu CK. Internet addiction and emotional and behavioral maladjustment in Mainland Chinese adolescents: cross-lagged panel analyses. Front Psychol. 2021; 12:781036. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.781036. [Link]
3. Duell N, Steinberg L, Icenogle G, Chein J, Chaudhary N, Di Giunta L, ... Chang L. Age patterns in risk taking across the world. J Youth Adolesc. 2018; 47(5): 1052-1072. https://doi.org/10.1007/s10964-017-0752-y. [Link]
4. Crone EA, van Duijvenvoorde AC. Multiple pathways of risk taking in adolescence. Dev Rev. 2021; 62: 100996.https://doi.org/10.1016/j.dr.2021.100996. [Link]
5. Ciranka S, van den Bos W. Adolescent risk-taking in the context of exploration and social influence. Dev Rev. 2021; 61: 100979.https://doi.org/10.1016/j.dr.2021.100996 [Link]
6. Cavanagh C. Healthy adolescent development and the juvenile justice system: Challenges and solutions. Child Dev Perspect. 2022; 16(3): 141-147. https://doi.org/10. 1111/ cdep. 12461.[Link]
7. Van Hoorn J, McCormick EM, Rogers CR, Ivory SL, Telzer EH. Differential effects of parent and peer presence on neural correlates of risk taking in adolescence. Soc Cogn Affect Neurosci. 2018; 13(9): 945-955. https://doi.org/ 10.1093/ scan/nsy071. [Link]
8. Evans R, Widman L, Kamke K, Stewart JL. Gender differences in parents' communication with their adolescent children about sexual risk and sex-positive topics. J Sex Res. 2020; 57(2): 177-188. https://doi.org/10.1080/ 00224499. 2019.1661345. [Link]
9. Baumrind D. Current patterns of parental authority. Dev Psychol. 1971; 4(2): 1. https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/ h0030372. [Link]
10. Hancock Hoskins D. Consequences of parenting on adolescent outcomes. Societies (Basel). 2014; 4(3): 506-531. https://doi.org/10.3390/soc4030506. [Link]
11. Liu L, Wang N, Tian L. The parent-adolescent relationship and risk-taking behaviors among Chinese adolescents: The moderating role of self-control. Front Psychol. 2019; 10: 542. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00542. [Link]
12. Piko BF, Balázs MÁ. Authoritative parenting style and adolescent smoking and drinking. Addict Behav. 2012; 37(3): 353-356. https://doi.org/10.1016/j.addbeh. 2011. 11.022. [Link]
13. Barbot B, Crossman E, Hunter SR, Grigorenko EL, Luthar SS. Reciprocal influences between maternal parenting and child adjustment in a high-risk population: a 5-year cross-lagged analysis of bidirectional effects. Am J Orthopsychiatry. 2014; 84(5): 567. https://psycnet.apa.org/ doi/ 10.1037/ort0000012.[Link]
14. Deptula DP, Henry DB, Schoeny ME. How can parents make a difference? Longitudinal associations with adolescent sexual behavior. J Fam Psychol. 2010; 24(6): 731. https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/a0021760. [Link]
15. Fuemmeler BF, Yang C, Costanzo P, Hoyle RH, Siegler IC, Williams RB, Østbye T. Parenting styles and body mass index trajectories from adolescence to adulthood. Health Psychol. 2021; 31(4): 441. https://psycnet.apa.org/doi/ 10.1037/ a0027927. [Link]
16. Hahn AM, Simons RM, Simons JS. Childhood maltreatment and sexual risk taking: the mediating role of alexithymia. Arch Sex Behav.2016; 45(1): 53-62. http://dx.doi.org/10.1007/s10508-015-0591-4. [Link]
17. Zamariola G, Vlemincx E, Corneille O, Luminet O. Relationship between interoceptive accuracy, interoceptive sensibility, and alexithymia. Pers Individ Dif. 2018; 125: 14-20. https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.12.024. [Link]
18. Janiec M, Toś M, Bratek A, Rybak E, Drzyzga K, Kucia K. Family and demographic factors related to alexithymia in Polish students. Archives of Psychiatry and Psychotherapy. 2019; 1: 22-27. https://doi.org/10.12740/APP/102879. [Link]
19. Gatta M, Facca I, Colombo E, Svanellini L, Montagnese S, Schiff S. Alexithymia, psychopathology and alcohol misuse in adolescence: a population-based study on 3556 teenagers. Neurosci Med, 2014; 5(1): 12-24. http://dx.doi. org/ 10. 4236/nm.2014.51009. [Link]
20. Karaca A, Yildirim N, Cangur S, Acikgoz F, Akkus D. Relationship between mental health of nursing students and coping, self-esteem and social support. Nurse Educ Today. 2019; 76: 44-50. https://doi.org/10.1016/j.nedt.2019.01. 029. [Link]
21. Esen BK, Gündoğdu M. The relationship between internet addiction, peer pressure and perceived social support among adolescents. IJERs. 2010; 2(1): 29-36. [Link]
22. Lai CCW, Ma CMS. The mediating role of social supportin the relationship between psychological well-being and health-risk behaviors among Chinese university students. Health Psychol Open. 2016; 3(2): 1-11. https://doi.org/10.1177%2F2055102916678106. [Link]
23. Wikstrom POH, Butterworth D. Adolescent crime. Willan. 2006; pp: 24-65. https://doi.org/10.4324/9781843925712. [Link]
24. Odacı H, Çelik ÇB. Internet dependence in an undergraduate population: the roles of coping with stress, self-efficacy beliefs, and sex role orientation. Journal of Educational Computing Research. 2017; 55(3): 395-409. http://dx.doi.org/10.1177/0735633116668644. [Link]
25. Anderson M, Jiang J. Teens' social media habits and experiences. 2018. [Link]
26. Chandrima RM, Kircaburun K, Kabir H, Riaz BK, Kuss DJ, Griffiths MD, Mamun MA. Adolescent problematic internet use and parental mediation: A Bangladeshi structured interview study. Addict Behav Rep. 2020; 12: 100288. https://doi.org/10.1016/j.abrep.2020.100288. [Link]

27. Cerniglia L, Guicciardi M, Sinatra M, Monacis L, Simonelli A, Cimino S. The use of digital technologies, impulsivity and psychopathological symptoms in adolescence. *Behav. Sci*. 2019; 9(8): 82. https://doi.org/10.3390/bs9080082. [Link]
28. Cerniglia L, Griffiths MD, Cimino S, De Palo V, Monacis L, Sinatra M, Tambelli R. A latent profile approach for the study of internet gaming disorder, social media addiction, and psychopathology in a normative sample of adolescents. Psycho res behav manag. 2019; 12: 651. https://doi.org/10.2147%2FPRBM.S211873. [Link]
29. Ehrenreich SE, Underwood MK, Ackerman RA. Adolescents' text message communication and growth in antisocial behavior across the first year of high school. J Abnorm Child Psychol. 2014; 42(2): 251-264. https://doi.org/10.1007%2Fs10802-013-9783-3. [Link]
30. Mahapatra A, Sharma P. Association of Internet addiction and alexithymia–A scoping review. Addict Behav2018; 81: 175-182. https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2018.02.004. [Link]
31. Kline R. Data preparation and psychometrics review. Principles and practice of structural equation modeling (4th ed). New York, NY: Guilford. 2016; 64-96. https://doi.org/10.4236/psych.2018.97107. [Link]
32. Zadeh Mohammadi A, Ahmadabadi Z, Heidari M. Construction and assessment of psychometric features of Iranian adolescent's risk-taking scale. IJPCP. 2011; 17(3). [Persian]. [Link]
33. Grolnick WS, Deci EL, Ryan RM. Internalization within the family: The self-determination theory perspective. Parenting and children's internalization of values: A handbook of contemporary theory. 1997; 135-161. [Link]
34. Mehrad Sadr M, Khademolreza N, Akhbari S, Olamaei M, Hashemian SS. Psychometric Characteristics of Persian Version of Parenting Style Index. IJPCP. 2018; 24(1) :80-91. [Persian]. [Link]
35. Bagby RM, Taylor GJ, Ryan DP. The Measurement of Alexithymia: Psychometric Properties of the Schalling-Sifneos Personality Scale. Compr Psychiatry. 1996; 27(4): 287-294. https://doi.org/10.1016/0010-440X (86)90004-0. [Link]
36. Afshari A. Investigation of Personality Traits, Attachment Styles, Stressful Events and Gender as Nougin-Moody Forecasts in Undergraduate Students of Shahid Chamran University of Ahvaz [Thesis for M.Sc. in Clinical Psychology]. [Ahvaz, Iran]: Shahid Chamran University of Ahwaz; 2008. [Persian]. [Link]
37. Zimet GD, Dahlem NW, Zimet SG, Farley GK. The Multidimensional Scale of Perceived Social Support. J Pers Assess. 1998; 52: 30-41. https://doi.org/10.1207/s1532 7752 jpa5201_2. [Link]
38. Moghadam Far N, Zokaie Ashtiyani M. The comparison of self-differentiation, early maladaptive schema, and the perceived social support in the married women, and the separated spouses. Family Pathology, Counseling and Enrichment. 2017; 3(1): 93-114. [Persian]. [Link]
39. Hosseyni Esfidvajani M. The Causal Model of Relationships Between Negative Emotions and Cyberbullying Victims: The Mediating Role of Difficulty in Emotion Regulation, Social Media Use, and Fear of Marginalization in High School Students in Tehran [PhD Dissertation]. [Tehran, Iran]: Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Science and Research Branch; 2021, pp 120-123. [Presian]
40. Blunch N. Introduction to structural equation modeling using IBM SPSS statistics and AMOS. Sage. 2012; 25-64. [Link]
41. Chin, W. W. (1998). The partial least squares approach to structural equation modeling. Modern methods for business research, 295(2), 295-336. [Link]
42. Preacher, K. J., & Hayes, A. F. (2008). Asymptotic and resampling strategies for assessing and comparing indirect effects in multiple mediator models. Behav Res Methods, 40(3), 879-891. https://doi: 10.3758/BRM.40.3. 879. [Link]